

דף עב (עג)

- ק"ז. א. עובר במעי בהמה שהוציא את ידו, וחנתה ואחר כך שחט את אמו; שחטה ואח"כ חתך; שחט ולא חתך את היד; לא שחט ולא חתך – מה דין טומאת הבשר?
- ב. האם קיימת טומאת נבלות בטרפה שנשחטה; בבהמה טמאה שנשחטה; בבן-שמונה שנשחט?
- ג. מהי 'טומאת בית הסתרים' ומה דינה?
- ד. מדרס הזב שנחתכה ממנו חתיכה קטנה (שאינן בה שיעור 'מדרס') – האם אותה חתיכה טמאה?
- ה. האם כל העומד ליחתך כחתוך דמי, ומאי נפקא מינה?
- א. חתך ידו של העובר ואח"כ שחט את אמו – האבר שחתך טמא טומאת-נבלות, כדין אבר מן החי (ואם העובר מת – הרי האבר נבלה ממש. עפ"י רש"י) ואילו השאר טהור, שהרי אין בעלי חיים מקבילים טומאה, וכשנשחטה האם הועילה שחיטתה לעובר שבמעיה, ואינו 'נבילה'.
- שחטה ואח"כ חתך את ידו – לר"מ (אליבא דעולא), היד בתלישתה טמאה את הבשר כולו במגעו, (ולא רק כשחתך אט אט, שטימאתו במהלך החיתוך, אלא אפילו חתך והפריד בבת אחת, הלא לר"מ טומאת בית הסתרים מטמאה. כ"נ עפ"י תוס'. לר' יוחנן (להלן ע"ד), הבשר הוכשר לקבל טומאה ע"י שחיטת אמו, ואליבא דר"ש. אבל לרבנן אינו טמא, שדם השחיטה לשיטתו אינו מכשיר את העובר. ואף לר"ש כתבו ראשונים שאין הכשר שחיטה אלא מדרבנן).
- ולחכמים, הועילה שחיטת אמו להוציאו מידי נבלה, והריהו כטריפה שנשחטה.
- שחטה ועדיין לא חתך את ידו – להסבר רבינא בדעת ר' מאיר – הכל טמא, שכל העומד ליחתך כחתוך דמי.
- (לפני שחיטת האם – לכולי עלמא הנוגע ביד העובר טהור. תוס').
- ב. שחיטת טריפה מטהרתה מדי נבלה. ואפילו טרפה מן הבטן שמעולם לא היתה לה שעת הכושר בשחיטה – הואיל ויש במינה שחיטה ולא יצאה מכלל צאן ובקר. אמר אבוא דשמואל: טרפה ששחטה – מטמאה במוקדשין.
- אבל בהמה טמאה – אין שחיטתה מטהרתה (כל הנגע בהם יטמא – להביא בהמה טמאה, שלא תטהרנה שחיטתה. תורת כהנים). וכן בן שמונה חי אינו נטהר בשחיטה, לפי שאין במינו שחיטה ואינו בכלל בקר וצאן. (ויש תנאים הסוברים ששחיטת בן שמונה מטהרתו. ר' יוסי וראב"ש – שבת קלו.).
- ג. טומאת בית הסתרים – היינו מגע של עצמים בתוכם ולא בשטח שעל פניהם, אינו נחשב 'מגע' לענין טומאה (ודרשו זאת מוידיו לא שטף במים. אבל במשא – מטמא. נדה מג).
- ולר' מאיר, מגע בית הסתרים מטמא.
- (כשחותך דבר כלשהו ומפרידו לשנים – אם מתיו ומפריד בבת אחת – אין כאן מגע, אבל כשחותך לאט – הרי זה מגע (תוס').
- אקל, לדעת רבינא אינו כמגע בית הסתרים, שהרי הוא כמפורר.
- (לד' רש"י (בפסחים יח.) י"ל שבמשקה לדברי הכל נידון כמפורר (עפ"י קובץ שעורים שם בשם הגר"מ עפשטיין; חזון איש טבו"י ד,; דברי יחזקאל א. וע"ע בית ישי קלו הערה ח).

ד. מדרס שלשה על שלשה שנחלק – טהור מן המדרס לטמא אדם וכלים, שאין מדרס פחות משלשה טפחים, אבל טמא משום מגע מדרס (דברי ר' מאיר). ר' יוסי חולק, שאין זה מגע, לפי שהוא בית הסתרים, אא"כ געו בו זב (באופן שחלה טומאת מגע על המדרס. ע' מנחות כד), שאז טמא משום מגע הזב, כל שאינו פחות משלש אצבעות.

אבל בגד גדול שחתך ממנו חתיכה קטנה (לא פחות משלש אצבעות), מודה ר' יוסי שמשעת פרישתה מקבלת טומאה מן הגדול, (שעוד שלא הובדל לגמרי, נוגע קצת באביו).

ה. לר' מאיר, כל העומד ליחתך כחתוך דמי. ולכן ידות הכלים הארוכות שעתידין ליקצץ, מטביל עד מקום המדה הראויה, (ומדובר בשעשויים חוליות חוליות, שהמים באים לכל מקום ואין כאן חציצה. תוס'. ויש חולקים). והכמים אומרים: עד שיטביל את כולו.

ואמרו (לרבינא), שחכמים מודים בחיבורי אכלים, שעשויים להחתך – שנחשבים כאילו נחתכו. ולכן לשיטת רבינא עובר העומד ליחתך מקבל טומאה מהאבר שיצא, המחובר לו, ואין זה כמגע בית הסתרים, לפי שעומד ליחתך כחתוך דמי).

דפים עג – עד

ק"ח. א. עובר במעי בהמה שהוציא אבר, ונשחטה האם – האם אותו אבר (כשיחתך, או שמת העובר) טמא, אם לא?

ב. אבר או בשר המדולדלין בבהמה, חיה או עוף – האם הם מותרים באכילה לאחר שחיטה? והאם הם מטמאים? ומה הדין כשמתה הבהמה ולא נשחטה?

ג. האם מועילה שחיטת עובר כשהוא במעי אמו?

א. לחכמים, שחיטת האם מועילה להוציא את האבר היוצא מטומאת נבלות (כשם ששחיטה מועילה להוציא את הטרפה מטומאת נבלות). ומכל מקום מטמא מדרבנן במוקדשין (כטרפה). לר' מאיר, האבר מטמא כנבלה, וכאבר מן החי.

לדברי רב חסדא, מחלוקתם אמורה באבר של עובר חי, אבל בעובר מת בשעת השחיטה – דברי הכל מטמא, (שאינן השחיטה מתייחסת לאבר). ורבה אמר: כמחלוקת בזה כך מחלוקת בזה.

ב. אבר ובשר המדולדלין – אסורים, ואין מועילה שחיטה להתירם. ואמר ר' יוחנן: אין בהם אלא מצות 'פרוש' (מדרבנן, והסמיכוהו בברייתא על הכתוב ובשר בשדה טרפה. רש"י תוס' ועוד. וי"א שהוא מדאורייתא אלא שאין לוקין עליו כטרפה ממש).

ולענין טומאה – רבי שמעון בן לקיש אמר: תלוי הדבר במחלוקת ר"מ וחכמים, האם מטמא כנבלה או כטרפה, (וכדין עובר שהוציא את ידו, הנ"ל). ור' יוחנן אמר (למסקנא), כאן כולם מודים שאינו מטמא כאבר מן החי, שאין שחיטה עושה ניפול. (ודרשו מוכל אשר יפל עליו מהם במתם יטמא – למעט שחיטה, שאינה עושה 'ניפול'). וטעון הכשר לקבל טומאה כשאר אכלין, ונחלקו ר"מ ור"ש בדבר, האם הוכשר בדמיה.

וכשמתה הבהמה ולא נשחטה – האבר מטמא כאבר-מן-החי (שמיתה עושה ניפול), ובשר הפורש ממנו אינו מטמא, וצריך הכשר לקבל טומאה. והאוכלם לוקה משום אבר מן החי (ולא משום נבלה). ונפקא מינה, משום מה מתרים בו. רש"י.

ע"ע להלן ע.